

הזהב

פרק רביעי

בבא מציעא

נד

עין משפט נר מצוה

הכעלים נותנין - על כרחן עשרים ושש ועשרים שמואל הקדש נכסד *בזממה פתחין מן הקבן ששמואל איש אחר וחמשה לתוספת חומש ועל עליון על און מוסף חומש אלא על קרן ששמואל הוא: עשרים וחמש הכעלים נותנין ששים - והסך (פרקי' ד' כו:)

פריד וינמא לגיזבר אתא גברא בחריקאי הרי בא אחר תחיתו שחפץ ליתן כמה שעולה קרן וחומש שחמרתו ואין הקדש נכסד ולמה נכוף את זה לתת שלשים וסיוס האמנה אחר אחד הרי הוא שלי בעשרים ושש אומר הגעמך: *ש"ס חומשא מלכב - מדקתני חומש על עשרים סלעים חמש סלעים הרי חומש מן הסך: פוט

וחומשו חמשה - היינו חומש מלכב - שהוא רביע של קרן: חומש מעכב - אכילה חוץ לחומש עד שיתן החומש: אכנספיה - מאיליו אינו בכלל הפדיון שרבעה הוחים פדו מעשר שהוא כגודס: או דלמא ארבעה חמשה פריש: כך הוא גזירת הכתוב שהחומש מן הפדיון הוא ואין שום ארבעה נכדין בפחות מחמשה: סדמאי - מעשר שני של דמאי שחיבו חכמים להפריש הלווקח מעט הארץ: אין לו חומש - אם פורטה בעליו: כשהם שלשית סלעו - ישראל לבער כל מעשרותיהם מן הבית ולתת למי שהם רזים דכתיב (דברים יד)

מקלה שלם שנים וגו': הא קרן יש לו - דכל זמן שלא פדוהו אסור לאוכלו חוץ לחומש: מ"ט - אין לו חומש ויש לו קרן: דמעכב מדאורייתא - במעשר דאורייתא: אימיה דרבינן - במעשר דמאי דרבינן: בשבט - מפני כבוד שבט לא יעכב מלאכול בשביל חומש: מדקאמר רבי נחמיה דברי ר' אליעזר בשבט - אבל בחול אינו רואה את דבריו: מכלל דאינו אפילו בחול

אמר יחל ובמעשר ודאי קאמר: דל"ט חומש לא מעכב - שיהא האוכלו לוקח עליו משום "לא תוכל לאכול בשעריך" (ס"ט יב): והכל בחוששין לפשיעותא - הא דקאמר רבי יהושע "לא יחל מדרבנן קרן שמואל ישע" ויאמר ולא יתן חומש עור: הואיל ונוכרין ונותנין אותו - את החומש ולכל למימש לפשיעותא: נראין דברי רבי אליעזר בקדש - הואיל ונוכרין ונותנין אותו: סרי אמרו - במסכת בכורות כפ' בדרא (ד' נא):

ונתן הכסף - והם המקדיש יגאל וגומר ויסק חמישית כסף ערק עליו והיה לו: פרומס - זר האוכלה בשוגג: חייב משלמת - מעות אלא פירות חולין שהשלמונין נעשו תרומה כדכתיב בו את הקודש מה שהוא נוקן לו נעשה קודש אלא מיד דמי להכי ציינן: שלא מן החולין - מעות או בגדים, שוק כסף: פלוג - בכולו חומשין כתיב ויסק עליו: ולא אכלה - היא חרות בעין: משלם את הכסף - של קנס גניבה במעות: דמי פרומס - כמה שהיא שיה לימכר בשוק ודמי

פשוטין ממני חולין שאינה ראויה אלא לכהניס ולהניס ראויה בימי סומאחא, ואם חמשה) אסורה באכילה, לפיכך דמיה מועטים והיינו דקאמר דמי תרומה: אכלה - בשוגג ללא ידע שהיא תרומה: שני קנינין - אחד לקרן ואחד לכלל, וחומש בשביל אכילה: מן החולין - פירות מחוקקין: ופפבן - השני שהוא בא מחמת כפל של קנס גניבה משלם נמי דמי תרומה כלומר מצות כמו שנמכרת תרומה בשוק: ש"מ

ש"מ

אך דלמא ד' כה' פריק וחומש מעכב - ווא"ה י"ה אלא בהקדש שזה מנה שחללו על שום פירוטה מחולל ומסומאח הוא הדיון במעשר וי"ל דודאי אם אמר הוא וחומשו מחולל על פירוטה (פחות) מועיל אכל כי לא מוכר בהדיא החומש לא מוכי: אמר רבי נראין כו' - סבר חומש לא מעכב ולכך בשבט חולל אכל בחולל חולל דחיישין לפשיעה ובשבט לא חיישין תמוס עובג:

מכלל דפליג אפילו בהקדש תימא לישני דה"ק נראין דברי ר' אליעזר לר' יהושע בהקדש שאף ר' יהושע לא פליג אלא במעשר דהכי משני בפ"ק דחולין (דף יב) ואי גרסינן הכא תרי זימנן נראין ונראין אחי שפיר ולספרים דגרסינן נתן לו מוכח בהדיא דמיידי בהקדש דנתן לו משמע לגובר:

הקדש אינו מתחלל על הקרקע - הא דאמר שמואל לקמן (דף נז) בזוין בחול ואח"כ מקדישין למ"ד (חולין דף סז) תלוש ולכסוף חיברו הוי תלוש אחי שפיר ואפי' למ"ד תשוב כמחבר מ"מ כיון דאם לא היה קודש סופו ליעקר מקרי תלוש: ונתן הכסף וקם לו - ווא"ה אי כסף דוקא מטלפלין נמי לא ואי גמרי' מנזקין ועבד דכתיב בהן (שמות נא) ישיב לרבות שיהו כסף ככסף א"כ קרקע נמי וי"ל דדרשין בכלל ופרי' ויסק חמישית כלל כסף פרט והיה לו חזר וכלל וכן משמע פ' יש כבוד (בכורות ד' נא) - דנתן אין פדיון את הכבוד בקרקעות כו' ולא בהקדשות ומפרש בגמ' ולא הקדשות בכל אלו והסם גבי כבוד וריש בכלל ופרט וכלל ווא"ה דאי לא הוה כבוד אלא כסף לחודיה ה"ל שיהו כסף. ככסף והסם דכתיב כללי ממועטין וקרקעות וי"ל דהכא כסף מיותר דה"ל למכבה חמישית ערקן וגבי כבוד נמי ופדיון מכן חוש חפדה בערקן ה' שקלים ומדכתיב כסף למדכתיב לפרטא הוא דאח"כ: ע"רין לרבות שחומשו כמותו ווא"ה והלא אין חומש מעכב א"כ אין חומש כמותו ובסמוך גבי מעשר נמי אמרינן דאין מוסף חומש על החומש וי"ל דעליו לא מיידי אלא בדבר שמשלם קרן משלם חומש:

אף אן נמי תימא - ה"מ לאחוי מחגי' דמייטי בסמוך דמשלם חומשא דחומשא ויבין שנעשה החומש תרומה א"כ משלם מדבר הראוי להיות קודש ומיחו יס לדחות דמני לשלם בכל דבר וכי משלם דבר הראוי להיות קודש אז נעשה תרומה אי נמי מוכ דהכא עדיפא ליה לאחוי דקתני בהדיא חומש מן החולין: מוסף

אמר ר' יוחנן ונתן הכסף וקם לו - בהקדש שחילל הואיל וגוברין תובעין אותו בשוק ובהקדש לא פליגי והתניא נתן את הקרן ולא נתן לו את החומש ר' אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל א"כ נראין דברי ר' אליעזר בהקדש ודברי חכמים במעשר מדאמר "נראין דברי רבי אליעזר בהקדש" מכלל דפליגי אפילו במעשר, מדקאמר "נראין דברי חכמים במעשר" מכלל דאנינו פליגי אפי' בהקדש: אלא אי אתמר הכי אתמר א"כ יתחייב הכל מודים בשבט בהקדש שחילל דא דכתיב וקראת לשבט עונג ועוד הואיל וגוברין תובעין אותו בשוק/אמר רבי בר תמא הרי אמרו *הקדש אינו מתחלל על הקרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו חומשו *מהו שיתחלל על הקרקע חומש אינה משלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש חומשה מהו שישלם שרא מן החולין דרחמנא אמר יצרת הכסף בידך *לרבות כל דבר שיש עליו צורה חומשו מהו שיתחלל על האסימון? אתגלגל מלתא וממא לקמיה דרבא אמר להו אמר קרא "עליו לרבות חומשו כמותו, אמר רבינא אף און נמי הנינא *הגובר חומשו ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי חומשו, אכלה משלם שני קרנים וחומשו: קרן וחומשו מן החולין, והקרן דמי תרומה ש"מ

ש"מ

ש"מ

ש"מ

ש"מ

קד א מיי פ"ה מהל' ערקין ה"ל ה ופי' מהל' מעשר שני ה"ל א סבב שכן קלו ופי' מהל' תרומת ה"ל כו:

קד ב מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל יב ופי' מהל' ערקין ה"ל ג:

קד ג מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל ד סבב שס:

קד ד מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל ט סבב שס ערקין ה"ל ז:

קד ה מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל י סבב שס ערקין ה"ל ח:

קד ו מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל יא סבב שס ערקין ה"ל טו:

קד ז מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל יב סבב שס ערקין ה"ל יז:

קד ח מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל יג סבב שס ערקין ה"ל יח:

קד ט מיי פ"ה מהל' מעשר שני ה"ל יד סבב שס ערקין ה"ל יט:

ג"י רש"י ב"ב נ"ב

ב"ב נ"ב